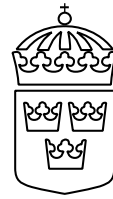

Regeringens proposition

2014/15:147

Det kommunala vårdnadsbidraget avskaffas

Prop.
2014/15:147

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 10 september 2015

Stefan Löfven

Annika Strandhäll
(Socialdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås det att lagen om kommunalt vårdnadsbidrag ska upphävas. Som en följd av detta föreslås även ändringar i socialförsäkringsbalken, föräldraledighetslagen, lagen om anställningsskydd, lagen om arbetslöshetsförsäkring och inkomstskattelagen.

Lagen om kommunalt vårdnadsbidrag föreslås upphöra att gälla vid utgången av januari 2016 men med övergångsbestämmelser som bl.a. innebär att den upphävda lagen fortfarande ska gälla för ärenden om vårdnadsbidrag som har anhängiggjorts hos en kommun före den 1 februari 2016 och som till någon del avser vårdnadsbidrag för tid före upphävandet. Även ändringarna i socialförsäkringsbalken, föräldraledighetslagen, lagen om anställningsskydd, lagen om arbetslöshetsförsäkring och inkomstskattelagen föreslås träda i kraft den 1 februari 2016.

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	4
2	Lagtext	5
2.1	Förslag till lag om upphävande av lagen (2008:307) om kommunalt vårdnadsbidrag	5
2.2	Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken.....	6
2.3	Förslag till lag om ändring i lagen (1982:80) om anställningsskydd	9
2.4	Förslag till lag om ändring i föräldraledighetslagen (1995:584)	10
2.5	Förslag till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.....	12
2.6	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229).....	13
3	Ärendet och dess beredning	14
4	Slopas kommunalt vårdnadsbidrag.....	14
4.1	Kommunalt vårdnadsbidrag avskaffas	14
4.2	Följdändringar i annan lagstiftning	22
4.3	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	24
5	Konsekvenser av förslagen	27
5.1	För enskilda.....	27
5.2	Administrativa och ekonomiska konsekvenser	28
5.2.1	Effekter på kommunal sektor	28
5.2.2	Effekter på transfereringssystemen	30
5.2.3	Effekter för domstolarna, statliga myndigheter samt arbetslöshetskassorna	31
5.2.4	EU-rättsliga aspekter och administration av familjeförmåner	31
6	Författningskommentar.....	32
6.1	Förslaget till lag om upphävande av lagen (2008:307) om kommunalt vårdnadsbidrag	32
6.2	Förslaget till lag om ändring i socialförsäkringsbalken	32
6.3	Förslaget till lag om ändring i lagen (1982:80) om anställningsskydd	33
6.4	Förslaget till lag om ändring i föräldraledighetslagen (1995:584)	33
6.5	Förslaget till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.....	34
6.6	Förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229).....	34
Bilaga 1	Sammanfattning av promemorian Det kommunala vårdnadsbidraget avskaffas (Ds 2015:19)	35
Bilaga 2	Förteckning över remissinstanser avseende Ds 2015:19.....	36

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 10 september
2015 37

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om upphävande av lagen (2008:307) om kommunalt vårdnadsbidrag,
2. lag om ändring i socialförsäkringsbalken,
3. lag om ändring i lagen (1982:80) om anställningsskydd,
4. lag om ändring i föräldradighetslagen (1995:584),
5. lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring,
6. lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229).

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om upphävande av lagen (2008:307) om kommunalt vårdnadsbidrag

Härigenom föreskrivs att lagen (2008:307) om kommunalt vårdnadsbidrag ska upphöra att gälla vid utgången av januari 2016.

Den upphävda lagen gäller fortfarande i fråga om ärenden om kommunalt vårdnadsbidrag som har anhängiggjorts hos en kommun före den 1 februari 2016, och som till någon del avser vårdnadsbidrag för tid före upphävandet.

2.2 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om socialförsäkringsbalken dels att 26 kap. 23 § och 114 kap. 23 § ska upphöra att gälla, dels att rubriken närmast före 26 kap. 23 § ska utgå, dels att 12 kap. 38 §, 97 kap. 13 §, 102 kap. 15 § och 114 kap. 8 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

12 kap. 38 §¹

För en förälder som anses bosatt i Sverige även under vistelse utomlands enligt bestämmelserna i 5 kap. 6 och 8 §§, ska det bortses från tiden för utlandsvistelsen när det bestäms om 240-dagarsvillkoret i 35 § 1 är uppfyllt.

Vidare ska för en förälder som fått sjukersättning eller aktivitetsersättning en sjukpenninggrundande inkomst beräknad enligt 26 kap. 22 a § anses ha gällt hela den tid som föräldern fått sådan ersättning.

För en förälder som fått vårdnadsbidrag enligt lagen (2008:307) om kommunalt vårdnadsbidrag, ska det bortses från sådan tid som föräldern fått sådant bidrag när det bestäms om 240-dagarsvillkoret i 35 § 1 är uppfyllt, om detta är mer förmånligt för föräldern.

97 kap. 13 §²

Med vissa andra inkomster enligt 2 § 6 avses följande:

1. inkomst som på grund av 3 kap. 9–13 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) eller skatteavtal inte ska tas upp som intäkt i inkomstlaget näringsverksamhet, tjänst eller kapital,

2. studiemedel i form av studiebidrag, utom den del som avser tilläggsbidrag,

3. skattefria stipendier över 3 000 kronor per månad,

4. skattepliktiga inkomster enligt 5 § lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta, och

5. etableringsersättning enligt lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända

¹ Ändringen innebär att tredje stycket tas bort.

² Senaste lydelse 2010:352.

6. etableringsersättning enligt lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare.

Inkomster som avses i första stycket 2 och 3 och som i slutet av ett år betalas ut i förskott som hänförliga till nästföljande år ska beaktas för det senare året.

102 kap.

15 §³

Med vissa andra inkomster enligt 7 § 5 avses detsamma som i 97 kap. 13 § första stycket 1–3, 5 och 6 samt ersättning från avtalsgruppsjukförsäkringar för sjukdomsfall som inträffat före år 1991.

Med vissa andra inkomster enligt 7 § 5 avses detsamma som i 97 kap. 13 § första stycket 1–3 och 5 samt ersättning från avtalsgruppsjukförsäkringar för sjukdomsfall som inträffat före år 1991.

114 kap.

8 §⁴

Pensionsuppgifter som behandlas för ändamål som anges i 7 § får också behandlas av Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten för tillhandahållande av information som behövs

1. som underlag för beslut om och kontroll av förmåner, ersättningar och andra stöd åt enskilda i den verksamhet som bedrivs av Centrala studiestödsnämnden och arbetslöshetskassorna,

2. för samordning av tjänstepensioner i den verksamhet som bedrivs av Staten tjänstepensionsverk och det för kommunerna och landstingen gemensamma organet för administration av personalpensioner,

3. för handläggning av ärenden hos Statens tjänstepensionsverk där regler om statens tjänstegrupp-livförsäkring ska tillämpas,

4. som underlag för beslut om och kontroll av ekonomiskt bistånd enligt 4 kap. socialtjänstlagen (2001:453) åt enskild i den verksamhet som bedrivs av socialnämnderna, *eller*

5. som underlag för beslut om och kontroll av vårdnadsbidrag enligt lagen (2008:307) om kommunalt vårdnadsbidrag.

3. för handläggning av ärenden hos Statens tjänstepensionsverk där regler om statens tjänstegrupp-livförsäkring ska tillämpas, *eller*

4. som underlag för beslut om och kontroll av ekonomiskt bistånd enligt 4 kap. socialtjänstlagen (2001:453) åt enskild i den verksamhet som bedrivs av socialnämnderna.

³ Senaste lydelse 2010:352.

⁴ Senaste lydelse 2010:568.

1. Denna lag träder i kraft den 1 februari 2016.
2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande när kommunalt vårdnadsbidrag har lämnats enligt den upphävda lagen (2008:307) om kommunalt vårdnadsbidrag.

2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1982:80) om anställningsskydd

Prop. 2014/15:147

Härigenom föreskrivs att 11 § lagen (1982:80) om anställningsskydd ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 §¹

För både arbetsgivare och arbetstagare gäller en minsta uppsägningstid av en månad.

Arbetstagaren har rätt till en uppsägningstid av

- två månader, om den sammanlagda anställningstiden hos arbetsgivaren är minst två år men kortare än fyra år,
- tre månader, om den sammanlagda anställningstiden är minst fyra år men kortare än sex år,
- fyra månader, om den sammanlagda anställningstiden är minst sex år men kortare än åtta år,
- fem månader, om den sammanlagda anställningstiden är minst åtta år men kortare än tio år, och
- sex månader, om den sammanlagda anställningstiden är minst tio år.

Om en arbetstagare som är föräldraledig enligt 4 eller 5 § *eller helt ledig enligt 9 §* föräldraledighetslagen (1995:584) sägs upp på grund av arbetsbrist, börjar uppsägningstiden löpa

Om en arbetstagare som är föräldraledig enligt 4 eller 5 § föräldraledighetslagen (1995:584) sägs upp på grund av arbetsbrist, börjar uppsägningstiden löpa

- när arbetstagaren helt eller delvis återupptar arbetet, eller
- när arbetstagaren skulle ha återupptagit sitt arbete enligt den anmälan om föräldraledighet som gäller när uppsägningen sker.

1. Denna lag träder i kraft den 1 februari 2016.

2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande när uppsägning sker under tid då kommunalt vårdnadsbidrag lämnas enligt den upphävda lagen (2008:307) om kommunalt vårdnadsbidrag.

¹ Senaste lydelse 2008:564.

2.4 Förslag till lag om ändring i föräldraledighetslagen (1995:584)

Härigenom föreskrivs i fråga om föräldraledighetslagen (1995:584)¹
dels att 9 § ska upphöra att gälla,
dels att rubriken närmast före 9 § ska utgå,
dels att 3 och 13 §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §²

Det finns följande *sex* former av föräldraledighet för vård av barn m.m.:

Det finns följande *fem* former av föräldraledighet för vård av barn m.m.:

1. Hel ledighet för en kvinnlig arbetstagare i samband med hennes barns födelse och för amning (mammaledighet, 4 §).

2. Hel ledighet för en förälder tills barnet blivit 18 månader eller, under förutsättning att föräldern då har hel föräldrapenning, för tid därefter (hel ledighet med eller utan föräldrapenning, 5 §).

3. Ledighet för en förälder i form av förkortning av normal arbetstid med tre fjärdedelar, hälften, en fjärdedel eller en åttondel medan föräldern har tre fjärdedels, halv, en fjärdedels respektive en åttondels föräldrapenning (delledighet med föräldrapenning, 6 §).

4. Ledighet för en förälder i form av förkortning av normal arbetstid med upp till en fjärdedel tills, i huvudfallet, barnet fyllt åtta år (delledighet utan föräldrapenning, 7 §).

5. Ledighet för en arbetstagares tillfälliga vård av barn (ledighet med tillfällig föräldrapenning m.m., 8 §).

6. Hel ledighet eller ledighet i form av förkortning av normal arbetstid med hälften för en förälder till ett barn för vilket lämnas helt vårdnadsbidrag (ledighet med vårdnadsbidrag, 9 §).

Särskilda bestämmelser om ledighet och omplacering för kvinnliga arbetstagare som väntar barn, nyligen fött barn eller som ammar finns i 18–21 §§.

¹ Senaste lydelse av 9 § 2008:563 rubriken närmast före 9 § 2008:563.

² Senaste lydelse 2008:563.

En arbetstagare som vill utnyttja sin rätt till ledighet enligt 4, 5, 6, 7 eller 9 § ska anmäla detta till arbetsgivaren minst två månader före ledighetens början eller, om det inte kan ske, så snart som möjligt. I samband med sin anmälan ska arbetstagaren ange hur lång tid ledigheten är planerad att pågå.

En arbetstagare som vill utnyttja sin rätt till ledighet enligt 4, 5, 6 eller 7 § ska anmäla detta till arbetsgivaren minst två månader före ledighetens början eller, om det inte kan ske, så snart som möjligt. I samband med sin anmälan ska arbetstagaren ange hur lång tid ledigheten är planerad att pågå.

En arbetstagare som vill utnyttja sin rätt till ledighet enligt 8 § ska anmäla ledigheten till arbetsgivaren minst en vecka före ledighetens början. Om ledigheten beror på sjukdom eller smitta, gäller dock inte någon anmälningstid.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 februari 2016.
 2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande när kommunalt vårdnadsbidrag lämnas enligt den upphävda lagen (2008:307) om kommunalt vårdnadsbidrag.

³ Senaste lydelse 2008:933.

2.5 Förslag till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

Härigenom föreskrivs att 16 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

16 §¹

När ramtid ska bestämmas räknas inte den tid då den sökande varit förhindrad att arbeta på grund av

1. styrkt sjukdom,
2. *vård av barn i följande fall:*
 - a) *vård av eget barn som inte har fyllt 2 år eller vård av adoptivbarn i 2 år efter barnets ankomst i familjen, eller*
 - b) *vård av eget barn som inte har fyllt 3 år eller vård av adoptivbarn i 3 år efter barnets ankomst i familjen, under förutsättning att den sökande omedelbart före ledigheten hade ett förvärvsarbete i sådan omfattning att det motsvarar minst ett arbetsvillkor,*

3. vård av närstående när hel närståendepennning lämnas enligt 47 kap. socialförsäkringsbalken, eller

4. uppdrag av socialnämnden att ta emot barn i ett sådant hem som avses i 6 kap. 6 § första och tredje styckena socialtjänstlagen (2001:453) samt 9 § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, om uppdraget, på socialnämndens begäran, varit av sådan omfattning att den sökande varit tvungen att helt avstå från förvärvsarbete och mottagandet inte bedrivits yrkesmässigt.

1. Denna lag träder i kraft den 1 februari 2016.

2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för bestämmande av ramtid för en sökande som före den 1 februari 2016 har påbörjat ledighet på grund av vård av barn.

¹ Senaste lydelse 2010:2030.

2.6 Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229) Prop. 2014/15:147

Härigenom föreskrivs att 11 kap. 32 § inkomstskattelagen (1999:1229) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 kap.

32 §¹

Särskilt pensionstillägg enligt 73 kap. socialförsäkringsbalken ska inte tas upp.

Vårdnadsbidrag enligt lagen (2008:307) om kommunalt vårdnadsbidrag ska inte tas upp.

Jämställdhetsbonus enligt lagen (2008:313) om jämställdhetsbonus ska inte tas upp.

1. Denna lag träder i kraft den 1 februari 2016.

2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande i fråga om vårdnadsbidrag som har lämnats enligt den upphävda lagen (2008:307) om kommunalt vårdnadsbidrag.

¹ Senaste lydelse 2011:1084. Ändringen innebär att andra stycket tas bort.

3 Ärendet och dess beredning

I Budgetproposition för 2015 (prop. 2014/15:1, utgiftsområde 12, Politikens inriktning) aviserade regeringen att den skulle föreslå ett upphävande av lagen om kommunalt vårdnadsbidrag. Med anledning av det har en arbetsgrupp inom Socialdepartementet tagit fram förslag som redovisas i promemorian Det kommunala vårdnadsbidraget avskaffas (Ds 2015:19). Promemorians sammanfattning finns i *bilaga 1*. Promemorian har remissbehandlats. I *bilaga 2* finns en förteckning över remissinstanserna. En sammanställning över remissyttrandena finns tillgänglig i Socialdepartementet (dnr S2015/2166/FST).

Lagrådet

Förslagen i föräldraledighetslagen (1995:584) och i inkomstskattelagen (1999:1229) är av sådan karaktär att de i och för sig bör granskas av Lagrådet. Ändringarna är dock författningstekniskt och även i övrigt av sådan beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse. Lagrådets yttrande över förslagen har därför inte inhämtats.

4 Slopat kommunalt vårdnadsbidrag

4.1 Kommunalt vårdnadsbidrag avskaffas

Regeringens förslag: Lagen om kommunalt vårdnadsbidrag ska upphävas.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Nästan hälften av remissinstanserna som har yttrat sig tillstyrker eller har ingen invändning mot förslaget. *Socialstyrelsen*, *Inspektionen för socialförsäkringen (ISF)*, *Arbetsförmedlingen*, *Värnamo kommun* och *Västerviks kommun* tillstyrker förslaget. *Förvaltningsrätten i Växjö*, *Skatteverket*, *Myndigheten för internationella adoptionsfrågor (MIA)* och *Storumans kommun* har inget att erinra mot förslaget. *Barnombudsmannen*, *Arbetsgivarverket*, *Pensionsmyndigheten*, *Diskrimineringsombudsmannen (DO)*, *Kungälv kommun*, *Värmdö kommun*, *Landsorganisationen i Sverige (LO)*, *Sveriges akademikers centralorganisation (Saco)*, *Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)*, *Sveriges Kvinnolobby* och *Tjänstemännens Centralorganisation (TCO)* tillstyrker förslaget och lämnar kommentarer. *Jönköpings kommun* tillstyrker förslaget men påpekar att det råder en osäkerhet beträffande effekterna av ett borttagande av vårdnadsbidraget då genomförda konsekvensanalyser i hög grad bygger på antaganden.

En fjärdedel av de remissinstanser som har yttrat sig avstyrker förslaget t.ex. *Knivsta kommun*, *Leksands kommun*, *Markaryds kommun*, *Uppvidinge kommun*, *Övertorneå kommun*, *Solna kommun* och *Riksorganisationen för valfrihet, jämställdhet och föräldraskap (HARO)*.

Helsingborgs kommun avstyrker förslaget då lagen (2008:307) om kommunalt vårdnadsbidrag har inneburit dels en utvidgning av den kommunala kompetensen och därmed ett ökat utrymme för kommunalt självstyre, dels att bidraget är ett alternativ till förskoleverksamhet. Flera remissinstanser t.ex. *Kungsbacka kommun*, Uppvidinge kommun och Solna kommun avstyrker förslaget då de anser att vårdnadsbidraget är ett alternativ och en valmöjlighet för föräldrar när det gäller omsorgen om barnen. Knivsta kommun, Leksands kommun, Markaryds kommun, Övertorneå kommun, *Östra Göinge kommun* och HARO avstyrker förslaget bl.a. på grund av att det försämrar föräldrars valfrihet och möjligheter att själva ansvara för utformningen av omsorgen om barnen. HARO har anfört att vårdnadsbidraget är till för barnen och ska möjliggöra för föräldrar att ta sitt föräldraansvar och välja den omsorg som de upplever att deras barn behöver utifrån individuella förutsättningar. Skälen till att avskaffa vårdnadsbidraget förefaller enligt HARO mest handla om vuxna dagordningar och ideologi snarare än om barns behov. Organisationen anser att bidragets nuvarande utformning inte är idealisk och i stället skulle tjäna på att lämnas med ett större belopp och ha nationell giltighet. Knivsta kommun anför att en variation av barnomsorgsmöjligheter inte har påverkat jämställdheten negativt samt att regeringens förslag att avskaffa bidraget i stället för att utveckla det tyder på att regeringen sätter sina egna jämställdhetspolitiska mål före barnperspektivet. *Varbergs kommun* avstyrker förslaget och anser att en familjepolitik som både ser till barnens och föräldrarnas bästa ger störst förutsättningar för att främja jämställdhet och barns uppväxtvillkor samt att det i första hand måste ses utifrån bästa möjliga utvecklingsmöjligheter för barnen och inte enbart ur ett ekonomiskt perspektiv. *Leksands kommun* har anfört att en fördel med vårdnadsbidraget har varit att kön till förskoleplatser och pedagogisk omsorg har minskat. Vidare har Övertorneå kommun pekat på att vårdnadsbidraget leder till kostnadsbesparingar. Både Leksands kommun och Övertorneå kommun har även nämnt vårdnadsbidragets betydelse för landsbygden och att landsbygdens familjer har långa avstånd till barnomsorgen.

Ett antal remissinstanser tar inte ställning till förslaget men lämnar kommentarer. *Statskontoret* framför att effekterna av avskaffandet generellt sett torde bli små eftersom det är få som har utnyttjat bidraget samt att det är sannolikt att det kommer att behövas fler förskoleplatser i de kommuner och stadsdelar där vårdnadsbidraget har förekommit oftare. *Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU)* framför att det inte är sannolikt att avskaffandet kommer att ha stor påverkan på flexibiliteten eller arbetsutbudet men för de familjer som har använt vårdnadsbidraget finns en förväntad positiv effekt på arbetskraftsdeltagande samt att avskaffandet även har en negativ effekt på föräldrars möjlighet till flexibilitet. *Sollentuna kommun* anför dels att vårdnadsbidraget ger ökad valfrihet och att barnrättsperspektivet stödjer ett bevarande av bidraget, dels att det inte finns något som styrker slutsatsen i remisspromemorian om att det faktum att bidraget nyttjats i marginell omfattning indikerar att andra stödsystem täcker de behov föräldrar har av ledighet och ersättning. Även andra faktorer kan ha haft betydelse som t.ex. brister i information till allmänheten om bidraget och även det faktum att bidraget inte erbjudits i samtliga kommuner kan ha

Prop. 2014/15:147 uppfattats som förvirrande för föräldrar, i synnerhet de som inte behärskar svenska språket.

Skälen för regeringens förslag

För regeringens ekonomiska familjepolitik är ett jämställt föräldraskap både en viktig utgångspunkt och en central målsättning. Möjligheten att försörja sig genom arbete är den faktor som har störst betydelse för familjernas ekonomi och för den enskilda individens oberoende och trygghet. Regeringen ser behov av att vidta åtgärder som bidrar till att hemarbetet och omsorgen om barn fördelas mer jämställt än i dag samt att barnets rättigheter till likvärdiga villkor, utveckling och båda sina föräldrar stärks.

I FN:s konvention om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor (CEDAW) slås i artikel 5 fast att konventionsstaterna ska vidta alla lämpliga åtgärder för att dels ändra mäns och kvinnors sociala och kulturella beteendemönster för att därmed avskaffa fördomar samt seder och bruk som grundar sig på föreställningen om det ena könets underlägsenhet eller på stelnande roller för män och kvinnor, dels säkerställa att familjeutbildningen bibringar en riktig uppfattning om moderskapet såsom en social funktion och erkänner att män och kvinnor har ett gemensamt ansvar för sina barns uppfostran och utveckling, varvid barnets bästa alltid ska komma i första hand.

Det jämställdhetspolitiska målet, fastställt av riksdagen, är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Utifrån det av riksdagen fastställda målet arbetar regeringen efter fyra delmål som alla politikområden ska bidra till. De delmål som vårdnadsbidraget direkt inverkar på är målet om ekonomisk jämställdhet samt målet om en jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet, det vill säga att kvinnor och män ska ha samma möjligheter och villkor i fråga om utbildning och betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ut samt att kvinnor och män ska ta samma ansvar för hemarbetet och ha möjligheter att ge och få omsorg på lika villkor. *DO* anser att förslaget främjar ökad jämställdhet mellan kvinnor och män och delar bedömningen att ett avskaffande av vårdnadsbidraget kan bidra till att nå delmål inom jämställdhetspolitiken.

En förutsättning för att alla föräldrar som vill förvärvsarbeta ska kunna göra det är att det går att förena föräldraskap och förvärvsarbete. Det förutsätter en flexibel föräldraförsäkring, en väl utbyggd förskola av god kvalitet, familjeekonomiska stöd med såväl generell som behovsprövad utformning samt en bra skola för alla barn. *Barnombudsmannen* instämmer i denna bedömning och framför vikten av att barn till förvärvsarbetande föräldrar får den barnomsorg de har rätt till. En familjepolitik som både ser till barnens och föräldrarnas bästa anser regeringen också ger störst förutsättningar för att främja jämställdhet och stärka barns uppväxtvillkor och rättigheter.

En jämnare fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet

En längre tids uppehåll från förvärvsarbete ökar risken för en sämre karriär- och löneutveckling än för arbetstagare utan längre yrkesavbrott och gör det även svårare att återgå till tidigare arbetsuppgifter. Ett huvud-

ansvar för hem- och omsorgsarbetet när barnet är litet riskerar även att cementeras och är i hög utsträckning förknippat med framtida stort ansvar för omsorgsarbete och även med deltidsarbete. År 2014 uppgav 19 procent av de deltidsarbetande kvinnorna att det var vård av barn som var orsaken till deltidsarbetet. Motsvarande bland deltidsarbetande män var enbart sju procent (Arbetskraftsundersökningarna 2014, Statistiska centralbyrån). *Pensionsmyndigheten* poängterar att kvinnor i genomsnitt har lägre pensioner än män och att det typiskt sett beror på att kvinnor har avstått från förvärvsarbete i större utsträckning än män samt att ett avskaffande av vårdnadsbidraget därför kan gynna en utjämning mellan könen.

Det är en viktig uppgift för regeringen under de kommande åren att vidareutveckla jämställdhetspolitiken. De föräldrar som väljer att under längre perioder på heltid arbeta i hemmet och vårda barn med vårdnadsbidrag som den enda eller huvudsakliga inkomstkällan blir beroende av andra för sin försörjning. Av dem som har tagit emot vårdnadsbidrag sedan införandet är en stor majoritet kvinnor. Under 2013 var 91 procent av dem som tog emot vårdnadsbidrag kvinnor (Välfärd 4/2014, Statistiska centralbyrån). Nuvarande mönster för hur omsorgsarbetet om små barn fördelas mellan föräldrarna leder för kvinnor ofta till ett lägre arbetsmarknadsdeltagande, längre frånvaro från arbetsmarknaden i form av långa föräldradagheter, deltidsarbete och högre frånvaro med tillfällig föräldrapenning än vad som är fallet för män med små barn. *LO* framhåller att vårdnadsbidraget ställer framför allt mödrar längre bort från arbetsmarknaden. Även *Saco* har liknande synpunkter och anför att bidraget bidrar till att öka kvinnors frånvaro på arbetsmarknaden. Åtgärder som bidrar till att båda föräldrarna tar ett mer jämställt ansvar för det obetalda hem- och omsorgsarbetet kan leda till att föräldrar till yngre barn får större möjligheter att aktivt ta del i arbetslivet på lika villkor.

Regeringen anser att det finns behov av att vidta åtgärder som bidrar till att hemarbetet och omsorgen om ett barn fördelas på ett mer jämställt sätt mellan föräldrarna. En åtgärd som bidrar till detta är att avskaffa det kommunala vårdnadsbidraget och därmed få bättre förutsättningar att nå delmålen inom jämställdhetspolitiken om såväl ekonomisk självständighet som en jämställd fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet. Flera remissinstanser som *DO*, *Kungälv kommun*, *Värmdö kommun* och *TCO* understryker vikten av reformer och åtgärder för att få bukt med de skillnader som finns mellan kvinnor och män när det gäller det obetalda hem- och omsorgsarbetet.

Vid införandet av vårdnadsbidraget var en av farhågorna att det skulle användas främst av dem som stod långt från arbetsmarknaden. Därför går dagens vårdnadsbidrag inte att kombinera med andra ersättningar från trygghetssystemen så som arbetslöshetsersättning, föräldrapenning, sjukersättning eller etableringsersättning. Om sådana begränsningar inte görs för dem som är beroende av samhällets olika trygghetssystem, kan ett vårdnadsbidrag bidra till högre marginaleffekter och inläsningar som innebär att gruppen kommer längre ifrån arbetsmarknaden. Som en följd av denna begränsning är det sannolikt inte de hushåll som står allra längst från arbetsmarknaden som är mottagare av vårdnadsbidrag i dag. Statistik från Statistiska centralbyrån visar dock att mottagare av vårdnadsbidrag oftare har lägre löneinkomster både före och efter

Prop. 2014/15:147 perioden med vårdnadsbidrag än de föräldrar som väljer att inte nyttja bidraget. Detta styrker hypotesen att de som använder bidraget har en relativt sett svagare anknytning till arbetsmarknaden än de som inte väljer vårdnadsbidrag och därmed i högre utsträckning är beroende av andra för sin försörjning, både på kort och på lång sikt.

Personer födda utanför Sverige mottar vårdnadsbidrag i större utsträckning än personer födda i Sverige. Det har beskrivits i bl.a. betänkandet Med rätt att delta (SOU 2012:69) samt i en rapport från Expertgruppen för Studier i Offentlig ekonomi (Sysselsättning för invandrare – en ESO-rapport om arbetsmarknadsintegration), att nyanlända utrikes födda kvinnor har ett lägre arbetsutbud och lägre arbetskraftsdeltagande än andra grupper. Att det finns en överrepresentation av utrikes födda kvinnor som tar emot vårdnadsbidrag kan därmed bidra till att förklara varför trösklarna för deltagande i arbetskraften är höga, även om det är andra strukturella hinder som utgör huvudorsaker till en långsammare etablering på arbetsmarknaden. För hushåll där kvinnans inkomster huvudsakligen utgörs av vårdnadsbidrag höjs reservationslönen, dvs. den lägsta lön en person är beredd att acceptera. När även andra hinder finns för arbetskraftsdeltagande kan därmed vårdnadsbidraget enligt regeringens mening skapa inlåsnings effekter och försena etableringsinsatser som kan föra gruppen närmare arbetsmarknaden. *Arbetsgivarverket* delar den åsikten och framför att förslaget förväntas förbättra förutsättningarna för utrikes födda kvinnors etablering på arbetsmarknaden och att avskaffandet är särskilt viktigt för de grupper som redan i dag står långt ifrån arbetsmarknaden. Mot denna bakgrund anser regeringen att avskaffandet av vårdnadsbidraget kan mildra inlåsnings effekter och tillsammans med andra insatser för ett ökat arbetskraftsdeltagande påskynda en etablering.

Barnets rättigheter

Ett barnrättsperspektiv ska genomsyra alla områden och verksamheter där barn är berörda. Det speglar synen på barn som fullvärdiga medborgare och individer som ska bemötas med respekt i alla sammanhang. Att ha ett barnrättsperspektiv innebär bl.a. att man inför ett beslut eller en åtgärd överväger om det berör barnet och i så fall på vilket sätt. Om åtgärden eller beslutet bedöms få konsekvenser för barnet, ska hänsyn tas till de mänskliga rättigheter som barn har bl.a. enligt FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen).

Föräldrarna är huvudansvariga för barnets fostran enligt artikel 18 och barnets försörjning enligt artikel 27 i barnkonventionen. Föräldrarna är mycket betydelsefulla för varje barn och dess utveckling. Varje barn har ett behov av att få en nära och djup relation med sina föräldrar. *Barnombudsmannen* delar bedömningen att det är en grundläggande rätt för barnet att få upprätthålla en nära och god kontakt med båda sina föräldrar och att denna rätt bör präglade hur samhället väljer att organisera och stimulera föräldrarna att i början av barnets liv ta hand om barnet. Det är därför av stor betydelse för barnet att samhället stöttar föräldrarna i deras föräldraroll. Detta kan innebära såväl stöd som möjliggör omsorg i hemmet som offentligt finansierad förskola eller pedagogisk omsorg. Vårdnadsbidraget infördes för att ge föräldrar mer tid med sina barn. Bidraget har dock nyttjats enbart marginellt, vilket indikerar att andra

stödsystem många gånger täcker de behov föräldrar har av ledighet och ersättning för omsorgen om barnen. Barn har dock olika grundförutsättningar, lever under olika förhållanden och utvecklas på olika sätt. Behoven av omvårdnad kan därför skifta, vilket kan påverka föräldrarnas val i fråga om föräldraledighetens längd och även behovet av flexibilitet.

Barnets rätt till båda sina föräldrar utom i de fall det inte är till barnets bästa enligt artikel 9 i barnkonventionen ligger till grund för hur samhället väljer att organisera stödsystem i syfte att stödja föräldrarna i omsorgen om barnet. Det är av avgörande betydelse för barnet att båda föräldrarna erbjuds verkliga möjligheter att vara föräldralediga. Regeringen har därför lämnat ett nytt förslag i propositionen En mer jämställd föräldrapenning (prop. 2014/15:124). Förslaget innebär att ytterligare en månad inom föräldrapenningen reserveras för respektive förälder. Det syftar främst till att öka jämställdheten när det gäller fördelningen av föräldrapenning mellan föräldrarna samt att stärka barnets rätt till båda föräldrarna.

Förskolan ska stimulera barns utveckling och lärande samt erbjuda barnen en trygg omsorg. Artikel 6 i barnkonventionen slår fast att staten till det yttersta av sin förmåga ska säkerställa barnets utveckling. Verksamheten ska utgå från en helhetssyn på barnet och dess behov och utformas så att omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet. Förskolan ska främja allsidiga kontakter och social gemenskap och förbereda barnen för fortsatt utbildning. I Norge har kontantstötten, som har likheter med det svenska vårdnadsbidraget, funnits under en längre tid. En norsk studie visar att för barn till utrikes födda föräldrar kan förskolan ha särskild betydelse för bl.a. språkutvecklingen (Ellingsäter L. [2012] Old and new politics of time to care: three Norwegian reforms, *Journal of European Social Policy* 17 [49]). Förskolan ger barn möjlighet att utvecklas tillsammans med andra barn och är ett stöd i barns lärande. Att vårdnadsbidrag lämnas under en längre period, vilket exempelvis möjliggörs genom att äldre barn är hemma med sina yngre syskon som det lämnas vårdnadsbidrag för, kan därför försena förskolestarten. Eftersom deltagande i förskola kan ha stor betydelse även för den fortsatta skolgången kan detta vara negativt för de barn som behöver stöd i till exempel sin språkutveckling eller andra färdigheter.

Antalet förskoleplatser

En konsekvens av att bidraget avskaffas kan vara att tillgången på förskoleplatser inte är tillräcklig på kort sikt vilket också *Statskontoret* har påpekat och det särskilt när det gäller de kommuner och stadsdelar där vårdnadsbidraget förekommer oftare. *Barnombudsmannen* har anfört att det måste finnas en beredskap för att förslaget kan medföra en ökad efterfrågan på platser i förskola eller pedagogisk omsorg i en del kommuner. Många kommuner har även anfört att en konsekvens av förslaget är att behovet av antalet förskoleplatser kommer att öka och att det i sin tur kommer att påverka kommunens kostnader även om några kommuner även menar att det ges tid för att hantera omställningen.

Regeringen instämmer i att negativa effekter i och för sig kan uppstå i de kommuner där föräldrar och barn tvingas vänta på förskoleplats. Kommunen har dock en skyldighet att tillgodose föräldrarnas behov av

Prop. 2014/15:147 förskoleplatser inom viss tid och att se till att dessa är av god kvalitet liksom att storleken på barngrupperna är lämpliga. Kommunerna ges möjlighet till en förhållandevis lång omställningstid i och med att tidigare beviljade vårdnadsbidrag liksom ärenden anhängiggjorda före den 1 februari 2016 får fortsätta att betalas ut. Regeringen bedömer därför att kommunerna ges rimliga förutsättningar att fullgöra sitt ansvar att anordna förskoleplats inom en viss tid och att risken för negativa effekter inte ska överdrivas. Statskontoret ser positivt på förslaget om övergångsbestämmelser så att kommuner och kommuninvånare får viss tid för omställning. *Uddevalla kommun* har framfört att Barn och utbildningsnämnden förutsätter att de kommuner som har infört vårdnadsbidraget kompenseras för sina kostnadsökningar genom ökade statsbidrag. Vårdnadsbidraget infördes dock inte med motivet att begränsa kommunernas kostnader för förskolan och utformades på så sätt att det är frivilligt för kommunerna att införa bidraget. Regeringen har inte för avsikt att öka statsbidragen till de kommuner som infört vårdnadsbidraget mot bakgrund av att bidraget är frivilligt för kommunerna att införa och administrera.

Valfrihet och flexibilitet

De remissinstanser som avstyrker förslaget är främst kommuner och de flesta av dessa har som motiv för sitt avstyrkande att i de kommuner där vårdnadsbidraget har införts medför detta en ökad valfrihet för föräldrar att själva besluta om hur barnomsorgen ska utformas. Ett avskaffande av möjligheten att vara föräldraledig med kommunalt vårdnadsbidrag kan stå i konflikt med behovet av flexibilitet och föräldrars valfrihet i synnerhet på grund av anpassning till barnets behov. Några kommuner har påtalat just detta i sina yttranden. *Knivsta kommun* avstyrker förslaget delvis på grund av att ett avskaffande minskar dels kvinnors och mäns makt att utforma omsorgen om sina barn på ett sätt som passar just deras och deras barns situation, dels flexibiliteten då bidraget varit en möjlighet att ge barn och föräldrar mer tid tillsammans under småbarnsåren. Även *Markaryds kommun* har avstyrkt förslaget delvis med motivet att bidraget ger mer tid för barnet. *Östra Göinge kommun* anför att det bör vara föräldrarnas ansvar och beslut hur de formar sin barnomsorg utifrån just deras familjs och barns behov, inte politikernas. Även *HARO* anser att vårdnadsbidraget möjliggör för föräldrarna att välja den omsorg som de upplever att deras barn behöver utifrån barnets individuella förutsättningar. Barns behov kan dock inte enbart mötas genom ett kommunalt vårdnadsbidrag. Andra stöd och medel för att stödja föräldrarna och deras barn och ge barnen mycket tid med sina föräldrar är en flexibel föräldraförsäkring, möjligheten till reducerad arbetstid, stödsystem inom andra delar av socialförsäkringen som vårdbidrag för barn med sjukdomar och funktionsnedsättningar samt det bistånd som kommun och landsting har för att säkerställa goda uppväxtvillkor för barn.

Även utan vårdnadsbidraget är valfriheten för föräldrar stor till följd av en flexibel föräldrapenning som, till skillnad från vårdnadsbidraget, har fördelen att den är delad lika mellan de båda vårdnadshavarna. Därmed betonas barnets rätt till båda föräldrarna och jämställdheten som en viktig utgångspunkt för stödet, vilket vårdnadsbidraget inte gör på samma sätt.

Vårdnadsbidraget kan teoretiskt sett delas lika mellan föräldrarna men eftersom ersättningen är mycket låg krävs det i praktiken i de allra flesta fall att någon av föräldrarna förvärvsarbetar på heltid för att försörja familjen. Det är regeringens bedömning att oaktat förslaget har föräldrar fortsatt stora möjligheter att utifrån barnets och övriga familjens behov hitta flexibla lösningar som inte behöver innebära att den sammantagna föräldraledigheten med barnet minskar i någon större utsträckning. Därtill ska läggas att det är få föräldrar som har nyttjat vårdnadsbidraget. Under 2013 var det endast fyra procent av alla 1–3 åringar som bodde i kommuner där vårdnadsbidrag kunde beviljas som det lämnades vårdnadsbidrag för (Välfärd 4/2014, Statistiska centralbyrån). *IFAU* som varken är för eller emot förslaget framför just det att det inte är sannolikt att avskaffandet av bidraget kommer att ha någon stor påverkan på föräldrars möjlighet till flexibilitet eller arbetsutbud överlag då endast en liten andel av familjerna har använt vårdnadsbidraget. Även *Statskontoret* gör samma bedömning.

Vårdnadsbidragets utformning innebär också att barnets rätt till likvärdiga villkor enligt artikel 2 i barnkonventionen inte tillgodoses i tillräckligt hög utsträckning, eftersom villkoren skiljer sig åt i olika kommuner för närvarande. Detta är problematiskt ur ett barnrättsperspektiv. *Barnombudsmannen* påpekade redan vid inrättandet av bidraget att detta var problematiskt ur ett barnrättsligt perspektiv. Vårdnadsbidraget, så som det är utformat, tillgodoser inte artikel 2 i barnkonventionen då bidraget inte kan komma alla barn till del.

Regeringen gör därför den samlade bedömningen att förslaget om att avskaffa det kommunala vårdnadsbidraget kommer att bidra till att de jämställdhetspolitiska delmålen uppnås och att barnets rättigheter kommer att stärkas. Förslaget kommer också att motverka att föräldrar drabbas av inlåsnings effekter och i stället öka deras etablering på arbetsmarknaden och ha en positiv effekt på arbetskraftsdeltagandet. Förslaget utgör en viktig och central åtgärd för att främja ett jämställt föräldraskap och genom det åstadkomma ett mer jämställt samhälle.

Kommunal kompetens och kommunal självstyrelse

Helsingborgs kommun och *Markaryds kommun* avstyrker förslaget mot bakgrund av att vårdnadsbidraget har utvidgat den kommunala kompetensen och därmed ökat utrymmet för kommunalt självstyre och att ett avskaffande vore en begränsning av det kommunala självstyret. Regeringen konstaterar att propositionens förslag innebär en återgång till den ordning som gällde innan lagen (2008:307) om kommunalt vårdnadsbidrag infördes. Ett avskaffande av möjligheten att lämna ett kommunalt vårdnadsbidrag innebär endast att den tidigare ordningen återigen kommer att gälla. Enligt regeringens mening måste ovan redovisade intressen, bl.a. i form av förstärkt jämställdhet och ökat arbetskraftsdeltagande, väga över den inskränkning som förslaget innebär för den kommunala självstyrelsen. Inskränkningen måste således anses vara proportionerlig i förhållande till syftet med förslaget.

Riksdagen har i ett tillkännagivande (bet. 2014/15:SfU3, rskr. 2014/15:48) uttalat att möjligheten för kommunerna att införa vårdnadsbidrag bör finnas kvar. Med hänvisning till ovan redovisade skäl anser regeringen dock att lagen om kommunalt vårdnadsbidrag bör upphävas. Tillkännagivandet är med detta slutbehandlat.

4.2 Följdändringar i annan lagstiftning

Regeringens förslag: De bestämmelser i socialförsäkringsbalken som berör det kommunala vårdnadsbidraget ska upphävas.

Bestämmelsen i lagen om anställningsskydd om beräkning av uppsägningstid för de arbetstagare som är föräldralediga på heltid med vårdnadsbidrag ska upphävas.

Bestämmelsen i föräldraledighetslagen om en förälders rätt till hel ledighet eller ledighet i form av förkortning av normal arbetstid med hälften när han eller hon får helt vårdnadsbidrag ska upphävas.

Bestämmelsen om överhoppningsbar tid vid bestämmande av ramtid för uppfyllande av arbetsvillkoret, enligt lagen om arbetslöshetsförsäkring, då den sökande varit hindrad att arbeta på grund av vård av eget barn som inte har fyllt tre år eller vård av adoptivbarn i tre år efter barnets ankomst i familjen, ska upphävas.

Bestämmelsen om kommunalt vårdnadsbidrag i inkomstskattelagen ska upphävas.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Så gott som samtliga remissinstanser som har kommenterat förslaget, dvs. *Arbetsförmedlingen*, *Sollentuna kommun*, *Värmdö kommun* och *Sveriges Kvinnolobby* har tillstyrkt förslaget eller har inget att erinra mot förslaget. Arbetsförmedlingen tillstyrker förslaget mot bakgrund av de bedömningar vad gäller effekter på transfereringar och administration som görs i departementsskrivelsen. *Arbetslöshetskassornas samorganisation (SO)* har inget att erinra mot förslaget till förändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övriga remissinstanser har inte kommenterat förslaget. Ingen remissinstans som har yttrat sig har haft några synpunkter på utformningen av de föreslagna följdändringarna.

Skälen för regeringens förslag

Förslaget om att upphäva lagen (2008:307) om kommunalt vårdnadsbidrag medför att vissa följdändringar i andra lagar bör göras. Regeringen föreslår därför följdändringar i följande lagar: socialförsäkringsbalken, föräldraledighetslagen (1995:584), lagen (1982:80) om anställningsskydd, lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring och inkomstskattelagen (1999:1229). Nedan följer en beskrivning av de följdändringar som regeringen finner nödvändiga.

När vårdnadsbidraget avskaffas kommer bidraget följaktligen inte längre att ingå i beräkningen av den bidragsgrundande inkomsten vid prövningen av rätt till bostadsbidrag eller bostadstillägg. Bestämmelserna i 97 kap. 13 § och 102 kap. 15 § föreslås därmed tas bort.

I dag är det möjligt för den som fått vårdnadsbidrag att återfå lägst den tidigare sjukpenninggrundande inkomsten (SGI) omedelbart efter en sådan period. När möjligheten att få vårdnadsbidrag upphör avskaffas även möjligheten att återfå en tidigare SGI. Bestämmelsen i 26 kap. 23 § föreslås följaktligen tas bort.

Vad gäller det särskilda kvalifikationsvillkoret inom föräldrapenningen (240-dagarsvillkoret), innebär förslaget om avskaffande att det inte längre finns behov av att bortse från tid när en förälder får vårdnadsbidrag. Bestämmelsen i 12 kap. 38 § föreslås därför tas bort.

I samband med införandet av möjligheten att bevilja kommunalt vårdnadsbidrag gavs den nämnd i kommunen som handlägger ärenden om vårdnadsbidrag möjlighet att få direktåtkomst till socialförsäkringsdatabasen i den utsträckning som behövs för beslut om kommunalt vårdnadsbidrag. Behovet av direktåtkomst och även behoven av behandling av personuppgifter upphör när det inte längre finns möjlighet att bevilja vårdnadsbidrag. Bestämmelserna om behandling av personuppgifter och direktåtkomst i 114 kap. 8 och 23 §§ föreslås därför tas bort.

Anställningsskydd

I 11 § andra stycket lagen (1982:80) om anställningsskydd finns bestämmelser om beräkning av uppsägningstid för en arbetstagare som är helt föräldraledig när han eller hon sägs upp på grund av arbetsbrist. En arbetstagare som är helt ledig för vård av barn när vårdnadsbidrag lämnas omfattas av bestämmelsen. Om lagen om kommunalt vårdnadsbidrag och möjligheten att vara ledig för en arbetstagare när sådant bidrag lämnas upphävs bör bestämmelsen i anställningsskyddslagen justeras till att enbart omfatta relevanta ledighetsgrunder.

Rätten till föräldraledighet med vårdnadsbidrag

Enligt 9 § föräldraledighetslagen (1995:584) har en förälder rätt till hel ledighet eller förkortning av normal arbetstid med hälften för vård av barn när helt vårdnadsbidrag lämnas för barnet. Om lagen om kommunalt vårdnadsbidrag upphävs finns inte längre något behov av den aktuella ledighetsrätten.

Överhoppningsbar tid inom arbetslöshetsförsäkringen

Bestämmelser om arbetslöshetsersättning finns i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. För ersättning gäller att sökanden måste uppfylla ett arbetsvillkor. Arbetsvillkoret innebär att den sökande måste ha förvärvsarbetat viss tid under de senaste tolv månaderna, den s.k. ramtiden, innan han eller hon blev arbetslös.

För den som varit förhindrad att arbeta under de senaste tolv månaderna före arbetslösheten gäller att ramtiden kan förlängas genom beaktandet av s.k. överhoppningsbar tid. När ramtiden ska bestämmas räknas

Prop. 2014/15:147 därför bl.a. inte tid då den sökande vårdat eget barn som inte fyllt två år eller vårdat adoptivbarn i två år efter barnets ankomst i familjen. Inte heller räknas tid under vilken den sökande fått exempelvis hel föräldrapenning eller varit sjuk. Överhoppningsbar tid är i de flesta situationer högst fem år utöver de senaste tolv månaderna.

Bestämmelserna om överhoppningsbar tid tillämpas i två olika situationer. Den första är vid avbrott i en pågående ersättningsperiod, bl.a. på grund av vård av eget barn under två år. Om denne åter ansöker om arbetslöshetsersättning aktualiseras reglerna om överhoppningsbar tid. Det kan då finnas en möjlighet att få ersättning för återstående antalet dagar i perioden.

Den andra situationen är när en person i ett första skede ansöker om ersättning och arbetslöshetskassan kontrollerar om denne uppfyller villkoren för ersättning. Om då arbetsvillkoret ligger längre bak i tiden kan reglerna om överhoppningsbar tid aktualiseras.

Vid införandet av kommunalt vårdnadsbidrag utökades den överhoppningsbara tiden i denna situation. Tiden utökades för personer som är hemma för vård av eget barn som inte har fyllt tre år eller vård av adoptivbarn i tre år efter barnets ankomst i familjen, under förutsättning att den sökande omedelbart före ledigheten hade ett förvärvsarbete i sådan omfattning att det motsvarar minst ett arbetsvillkor. Utökningen var generell och gäller alltså inte bara dem som faktiskt får vårdnadsbidrag. Det tredje året med vård av barn är överhoppningsbar tid endast för dem som omedelbart före ledigheten hade ett förvärvsarbete i en omfattning som minst motsvarar ett arbetsvillkor.

När lagen om kommunalt vårdnadsbidrag avskaffas bör även den förlängda överhoppningsbara tiden återställas till samma överhoppningsbara tid som gällde före införandet av vårdnadsbidraget. Det innebär att tid med vård av barn upp till två år ska kunna räknas som överhoppningsbar.

Inkomstskatt

Som en följd av att möjligheten att ta emot vårdnadsbidrag avskaffas görs en följdändring i inkomstskattelagen (1999:1229) där det i dag framgår att vårdnadsbidraget inte ska tas upp till beskattning.

4.3 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Lagen om kommunalt vårdnadsbidrag ska upphöra att gälla vid utgången av januari 2016. Den upphävda lagen ska fortfarande gälla för ärenden om vårdnadsbidrag som har anhängiggjorts hos en kommun före den 1 februari 2016, och som till någon del avser vårdnadsbidrag för tid före upphävandet.

Följdändringarna i socialförsäkringsbalken, föräldraledighetslagen, lagen om anställningsskydd, lagen om arbetslöshetsersättning samt inkomstskattelagen ska träda i kraft den 1 februari 2016.

De äldre föreskrifterna i socialförsäkringsbalken och inkomstskattelagen ska fortfarande gälla när kommunalt vårdnadsbidrag har lämnats enligt den upphävda lagen om kommunalt vårdnadsbidrag.

Äldre föreskrifter i lagen om anställningsskydd ska fortfarande gälla när uppsägning sker under tid då kommunalt vårdnadsbidrag lämnas enligt den upphävda lagen om kommunalt vårdnadsbidrag.

Äldre föreskrifter i föräldraledighetslagen ska fortfarande gälla när kommunalt vårdnadsbidrag lämnas enligt den upphävda lagen om kommunalt vårdnadsbidrag.

Äldre föreskrifter i lagen om arbetslöshetsförsäkring ska fortfarande gälla för bestämmande av ramtid för en sökande som före den 1 februari 2016 har påbörjat ledighet på grund av vård av barn.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag, dock inte vad gäller ikraftträdandet. I promemorian föreslogs att ändringarna skulle träda i kraft den 1 januari 2016.

Remissinstanserna: Ett mindre antal remissinstanser har yttrat sig om förslaget till ikraftträdande- och övergångsbestämmelser. *Arbetsgivarverket*, *Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk värdering (IFAU)*, *Kungälv kommun*, *Sollentuna kommun* och *Sveriges akademikers centralorganisation (Saco)* har tillstyrkt hela eller delar av förslaget eller har inga invändningar mot det. IFAU framför att det förefaller rimligt att vårdnadsbidrag som beviljats innan lagen upphör ska kunna fortsätta betalas ut. Institutet menar att kommuner får längre tid att anpassa sig och hinna ordna med förskoleplatser samt att även familjer som använder bidraget får möjlighet att anpassa sig till förändringen. Saco anser att de övergångsregler som föreslås är rimliga.

Uppvidige kommun, *Solna kommun* och *Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)* avstyrker delar av förslaget. Remissinstanserna vänder sig mot datumet för ikraftträdandet och framför att kommunerna bör få mer tid på sig. Uppvidige kommun menar att för det fall beslut fattas om avskaffande av vårdnadsbidraget måste kommunerna få mer tid än till nyår på sig att ordna fler platser i barnomsorgen. Kommunen anser inte att lagen kan upphävas förrän tidigast vid utgången av december 2016. Solna kommun uppger att om förslaget om att avskaffa vårdnadsbidraget fullföljs bör det inte genomföras med så kort varsel och påpekar att det är viktigt för kommunerna att kunna få med frågeställningarna om hur verksamheten måste anpassas vid avskaffandet i sitt verksamhets- och budgetarbete. SKL förordar att ikraftträdandet skjuts upp så att kommunerna får goda planeringsförutsättningar för förskoleverksamheten och kan informera enskilda i god tid. Övriga remissinstanser har inte kommenterat förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Mot bakgrund av problembeskrivningen i avsnitt 4.1 anser regeringen att det är angeläget att möjligheten att bevilja kommunalt vårdnadsbidrag upphör så snart som möjligt. Innan möjligheten kan upphöra behöver dock kommuner och kommuninvånare informeras om lagändringen och kommunerna ges möjlighet till viss omställningstid. Därför föreslår regeringen att möjligheten för kommunerna att bevilja nya vårdnadsbidrag bör upphöra den 1 februari 2016. Ärenden med vårdnadsbidrag som anhängiggjorts hos en kommun och som till någon del avser tid före 1 februari 2016 ska dock kunna fortsätta att betalas ut i enlighet med det fattade beslutet.

De beslut om vårdnadsbidrag som kommunerna fattar kan se mycket olika ut. Det är kommunala riktlinjer som anger hur länge kommunen kan bevilja vårdnadsbidrag, vilken uppsägningstid som ska gälla, för hur lång period föräldrarna kan ansöka om bidraget m.m. Av hänsyn till den enskildes trygghet och behov av att kunna inrätta sig efter ett fattat beslut bör perioder med vårdnadsbidrag som beviljats före ikraftträdandetiden få löpa ut. Möjligheterna att förlänga ett sådant beslut med en ny ansökan bör dock upphöra den 1 februari 2016. Även i det fall en framställning har gjorts om vårdnadsbidrag före den 1 februari 2016 och förutsättningarna i lagen för att bevilja vårdnadsbidrag är uppfyllda för tid före det att lagen upphävs bör vårdnadsbidrag få betalas ut även för tid efter den 1 februari 2016. I de fall föräldern har haft möjlighet att ansöka om vårdnadsbidrag tills vidare, och kommunen har beviljat ett sådant, bör det beslutet få löpa på till dess att rätten till vårdnadsbidrag upphör eller föräldern själv väljer att avbryta tiden med vårdnadsbidrag. Därför kan övergångsbestämmelserna innebära att ett litet antal föräldrar kommer att kunna fortsätta ha vårdnadsbidrag ändå fram till och med januari 2018. Det gäller de föräldrar som får vårdnadsbidrag beviljat tills vidare under januari 2016 för barn som är ett år gamla och väljer att ha kvar bidraget till treårsdagen när rätten till bidraget upphör. Hur stor denna grupp är går inte att säga eftersom det saknas information om hur många kommuner som beviljar bidrag tills vidare. Under 2013 var det cirka 700 föräldrar som hade vårdnadsbidrag för hela året. Av barn födda 2001 var det sex procent vars föräldrar hade vårdnadsbidrag någon gång under året.

Som en följd av att kommunalt vårdnadsbidrag genom den föreslagna övergångsbestämmelsen ska kunna betalas ut även efter den 1 februari 2016, bör även övergångsbestämmelser införas till de följdändringar som föreslås i socialförsäkringsbalken, inkomstskattelagen (1999:1229), lagen (1982:80) om anställningsskydd och föräldraledighetslagen (1995:584). Innebörden av dessa övergångsbestämmelser föreslås vara att de äldre bestämmelserna fortfarande ska gälla när kommunalt vårdnadsbidrag lämnas eller har lämnats efter den 1 februari 2016 enligt övergångsbestämmelserna till den upphävda lagen. En övergångsbestämmelse bör även införas i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring, som innebär att det tredje året med vård av barn ska vara överhoppningsbart enligt de tidigare reglerna för fastställande av ramtid inom arbetslöshetsförsäkringen, om ledigheten har påbörjats före den 1 februari 2016.

Ett fåtal remissinstanser som har yttrat sig över förslaget är kritiska till tidpunkten för upphävandet av lagen (2008:307) om kommunalt vårdnadsbidrag samt ikraftträdandet av de föreslagna följdändringarna. Det är regeringens uppfattning att de övergångsregler som föreslås är tillräckliga och ger kommunerna och deras invånare tid för både information om lagändringen och förändringen av den faktiska barnomsorgen. Övergångsbestämmelserna är flexibla och kommunerna ges lång omställningstid i och med att tidigare beviljade vårdnadsbidrag liksom ärenden anhängiggjorda före den 1 februari 2016 fortsatt får betalas ut. Sammantaget gör regeringen bedömningen att de föreslagna tidpunkterna för lagens upphävande och följdändringarnas ikraftträdande samt övergångsbestämmelsernas utformning är tillräckligt väl tilltagna för att kunna ut-

5 Konsekvenser av förslagen

5.1 För enskilda

Kvinnor och mäns lika möjligheter inom alla sfärer av samhället främjas när strukturer som gynnar en mer jämn fördelning av hem- och omsorgsarbetet stöds samt arbetsmarknadsdeltagande på lika villkor uppmuntras. På sikt kan sådana åtgärder, där sloandet av det kommunala vårdnadsbidraget är en av flera, bidra till att nå de jämställdhetspolitiska målen. Eftersom det i dag främst är kvinnor som använder vårdnadsbidraget är det främst kvinnors arbetsmarknadsanknytning som kan komma att förbättras med förslaget. Särskilt viktig är åtgärden för de grupper som redan i dag står långt från arbetsmarknaden så som kvinnor med relativt sett låg utbildningsnivå eller begränsat tidigare deltagande på arbetsmarknaden. Då kvinnor födda utomlands är mottagare av vårdnadsbidrag i större utsträckning än kvinnor födda i Sverige förväntas förslaget också bidra till att förbättra förutsättningarna för utrikes födda kvinnors etablering på arbetsmarknaden. Både kvinnor och män påverkas av en ny fördelning av ansvaret för hem- och omsorgsarbetet.

Flexibiliteten och valfriheten minskar för föräldrarna som en följd av förslaget, men vårdnadsbidraget har haft begränsad användning vilket indikerar att de flesta föräldrar ser att behoven av föräldraledighet och flexibilitet täcks av andra stödsystem. De föräldrar som planerat sin ledighet efter möjligheten att ansöka om vårdnadsbidrag kan drabbas negativt av ett avskaffande. Det är därför av vikt att vårdnadsbidrag får fortsätta att betalas ut för den tid som redan har beviljats. Barns behov skiftar, och föräldrarna har därför olika behov av föräldraledighet och av t.ex. förskola eller pedagogisk omsorg. Vårdnadsbidraget har medfört en möjlighet att förlänga ledigheten med barnet och för föräldrarna att ge extra stöd till barn som behöver det. För de barn som har behov av ytterligare tid med föräldrarna i form av ledighet med vårdnadsbidrag kan ett avskaffande av vårdnadsbidraget vara negativt. Enligt skollagen (2010:800) ska dock barn som av fysiska, psykiska eller andra skäl har behov av särskilt stöd i sin utveckling i form av förskola skyndsamt erbjudas sådan och barn ska även få möjlighet till särskilt stöd i förskolan om de så behöver. För de barn vars föräldrar inte längre får möjlighet att få vårdnadsbidrag finns också fortsatt möjlighet till ett flexibelt användande av exempelvis föräldrapenning, möjlighet att enligt föräldraledighetslagen förkorta den normala arbetstiden och även av andra stödsystem inom till exempel kommunen. Ett slopande av vårdnadsbidraget kan även innebära att vissa barn börjar i förskola tidigare än om barnet i stället hade varit hemma. Förskolan kan stimulera barns språkutveckling, utveckla deras sociala kompetens och innebära en god förberedelse för fortsatt utbildning.

Mottagare av vårdnadsbidrag har ofta lägre löneinkomster än de som väljer att inte nyttja bidraget. Det förekommer också att vissa av hushållen har ekonomiskt bistånd. Detta indikerar att hushållet kan leva med en låg ekonomisk standard, ibland under flera år, vilket kan inverka negativt på barnen. Det är genom förvärvsarbete och delaktighet i arbetslivet som förutsättningarna för goda ekonomiska och även sociala levnadsvillkor för barn och föräldrar skapas. Längre perioder med vårdnadsbidrag kan komma att innebära lägre inkomster för hushållet både på kort och på lång sikt om en längre frånvaro från arbetsmarknaden leder till framtida sämre löneutveckling och en högre risk för deltidsarbete. Ett slopande av vårdnadsbidraget kan därför på sikt innebära att de ekonomiska förutsättningarna förbättras för hushållet, vilket i sin tur gynnar barnet. Sammantaget bedöms förslaget gynna jämställdheten och barns levnadsvillkor i allmänhet.

5.2 Administrativa och ekonomiska konsekvenser

Ett avskaffande av möjligheten för kommunerna att betala ut kommunalt vårdnadsbidrag innebär att ett frivilligt åtagande för kommunerna upphör. Den administration som vårdnadsbidraget ger upphov till på t.ex. Försäkringskassan upphör också. Under en övergångsperiod kvarstår kostnader för administrationen eftersom vårdnadsbidrag som anhängiggjorts hos en kommun före 1 februari 2016 och som till någon del avser tid före detta datum ska kunna fortsätta att betalas ut.

5.2.1 Effekter på kommunal sektor

Kommunal kompetens och kommunal självstyrelse

Vid införandet av möjligheten för kommuner att utge ett kommunalt vårdnadsbidrag den 1 juli 2008 innebar detta en utvidgning av den kommunala kompetensen. Förslaget att avskaffa bidraget utgör en återgång till den situation som rådde innan införandet av lagen, dvs. att den utvinning av den kommunala kompetensen som lagen (2008:307) om kommunalt vårdnadsbidrag innebär nu tas bort. Förslaget får som konsekvens att kommunerna inte längre kommer att kunna välja om de ska erbjuda sina invånare möjligheten till kommunalt vårdnadsbidrag eller inte.

Ett syfte med förslaget är att förstärka jämställdheten avseende dels ekonomisk jämställdhet med lika möjligheter till förvärvsarbete och egenförsörjning och dels en jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet. På så sätt bidrar förslaget till att uppfylla de nationellt beslutade jämställdhetsmålen och att utveckla jämställdhetspolitiken inom samtliga sektorer. Ett annat syfte med förslaget är att bidra till en ökning av arbetskraftdeltagandet för föräldrar som har svag anknytning till arbetsmarknaden. När även andra hinder finns för arbetskraftsdeltagande kan vårdnadsbidraget förstärka inläsnings effekter och därmed försena insatser som kan föra gruppen närmare arbetsmarknaden. Ett avskaffande av det kommunala vårdnadsbidraget bidrar till att nå dessa målsättningar. Sammantaget bedöms intresset av förstärkt jämställdhet och ökat arbetskraftsdeltagande väga över den inskränkning som för-

Tillgången till förskola

När möjligheten att bevilja kommunalt vårdnadsbidrag upphör kan föräldrar i stället komma att efterfråga förskola eller pedagogisk omsorg för barn mellan 1–3 år. En plats i förskola kostar mer än utbetalning av vårdnadsbidrag. Det är emellertid inte så enkelt att mellanskillnaden mellan fullt vårdnadsbidrag och en förskoleplats blir en tillkommande kostnad för kommunen eftersom vissa typer av kostnader, t.ex. för lokaler och för personal, inte minskar på kort tid om ett barn inte går i förskoleverksamhet. Fler platser i förskolan kommer dock sannolikt att behöva skapas i de kommuner och stadsdelar där vårdnadsbidraget har varit mer vanligt förekommande vilket också har påtalats av ett flertal remissinstanser som t.ex. *Barnombudsmannen*. På kort sikt kan detta tillfälligt innebära planeringssvårigheter och ökade kostnader för kommunen.

Enligt skollagen (2010:800) ska barn från och med ett års ålder erbjudas förskola i den omfattning det behövs med hänsyn till föräldrarnas förvärvsarbete eller studier eller om barnet har ett eget behov på grund av familjens situation i övrigt. Barn, vars föräldrar är arbetslösa eller föräldralediga enligt föräldraledighetslagen (1995:584) för vård av annat barn, ska från och med ett års ålder erbjudas förskola under minst tre timmar per dag eller 15 timmar i veckan. Barn ska även erbjudas förskola, om de av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling i form av förskola. Enligt skollagen ansvarar hemkommunen för att utbildning i förskola kommer till stånd för alla barn i kommunen som ska erbjudas förskola och vars vårdnadshavare önskar det. Om vårdnadshavaren anmält önskemål om förskola med offentlig huvudman ska kommunen erbjuda barnet förskola inom fyra månader. Hemkommunen får fullgöra sina skyldigheter genom att erbjuda barnet motsvarande utbildning i fristående förskola.

För de föräldrar som önskar och har rätt till förskoleplats och inte på kort sikt erbjuds en sådan kan väntan bli problematisk. Det är dock inte så att alla föräldrar som nu uppbär bidraget kommer att vilja ha en förskoleplats omedelbart efter perioden med vårdnadsbidrag har löpt ut. Möjligheten kan kvarstå att använda föräldrapenning eller andra lösningar för barnets omsorg. Det bör betonas att det är av stor vikt att berörda kommuner skyndsamt informerar om slopandet av vårdnadsbidraget. Föräldrar som i dag har bidraget och som överväger om de vill förlänga ledigheten genom en ny ansökan behöver få information om de nya förutsättningarna.

För att öka möjligheterna för både kommunen och föräldrarna att planera för alternativa omsorgsformer föreslås övergångsbestämmelser som innebär att redan beviljade perioder med vårdnadsbidrag får fortsätta att löpa samt att ärenden om vårdnadsbidrag som anhängiggjorts hos kommunen före ikraftträdandet och som till någon del avser tid före ikraftträdandet ska kunna betalas ut även för tid efter den 1 februari 2016.

Vårdnadsbidraget bedömdes vid införandet påverka skatteunderlag, skatteinkomster och andra faktorer som ligger till grund för den kommunalekonomiska utjämningen. Förändringarna uppkommer med två års förskjutning vilket innebär att ett avskaffande 2016 får effekter på utfallet för 2018. Om de som i dag mottar vårdnadsbidrag och är lediga på hel- eller deltid efter avskaffandet ökar sin förvärvsfrekvens, ökar den disponibla inkomsten för hushållet. Det kan i sin tur innebära högre skatteintäkter för kommunen och påverka kommunens skattekraftsandel.

Eftersom vårdnadsbidraget inte har utnyttjats i så hög utsträckning kommer effekterna att vara små. Effekterna på statsbidragen till de kommuner som tillämpar maxtaxa förväntas också vara små.

Den administration som är förknippad med ansökan, administration, beslut, utbetalning och kontroll av kommunalt vårdnadsbidrag upphör vilket innebär en besparing för berörda kommuner.

Mot bakgrund av att vårdnadsbidraget har varit frivilligt för kommunerna att införa är inte finansieringsprincipen tillämplig.

5.2.2 Effekter på transfereringssystemen

Vårdnadsbidraget kan i dag inte kombineras med en rad andra ersättningar inom socialförsäkringssystemet som exempelvis arbetslöshetsersättning och etableringsersättning. De vårdnadshavare som uppbär sådan ersättning har därför inte kunnat få vårdnadsbidrag beviljat. Vårdnadshavaren kan ha avstått möjlighet att uppbära sådan ersättning för att möjliggöra en period med vårdnadsbidrag. När möjligheten att bevilja vårdnadsbidrag upphör kan därför efterfrågan på sådan ersättning komma att öka.

Arbetslöshetsförsäkringen har bl.a. som syfte att ge ekonomisk trygghet i händelse av arbetslöshet och skapa förutsättningar för en effektiv matchning mellan arbetssökande och lediga arbeten. Etableringsinsatserna och etableringsersättningen har som syfte att underlätta och påskynda etablering i arbetslivet. Ett ökat arbetssökande eller deltagande i arbetsförberedande aktiviteter är därför positiva effekter av ett slopat vårdnadsbidrag. Statistiska centralbyråns statistik visar att en majoritet av de som uppburit vårdnadsbidrag har en löneinkomst året efter (Välfärd 4/2014, Statistiska centralbyrån). Mot denna bakgrund görs bedömningen att enbart en mindre andel av de som i dag uppbär vårdnadsbidrag kommer att ansöka om ersättningar som t.ex. arbetslöshetsersättning, aktivitetsstöd eller etableringsersättning och att effekterna på dessa transfereringar därmed bedöms som små. Det saknas statistik över hur många personer som berörs av bestämmelsen om överhoppningsbar tid i arbetslöshetsförsäkringen men regeringen bedömer att det rör sig om ett begränsat antal ärenden. Förslaget om att den förlängda överhoppningsbara tiden återställs till samma överhoppningsbara tid som gällde innan införandet av vårdnadsbidraget bedöms därmed innebära marginellt minskade utgifter för staten.

Vårdnadsbidraget räknas i dag som bidragsgrundande inkomst vid prövning av rätt till bostadsbidrag och bostadstillägg. För hushåll som bibehåller samma nivå på övriga inkomster och inte längre uppbär vård-

nadsbidrag kan utgifterna för bostadsbidrag och bostadstillägg komma att öka något. Även denna ökning bedöms som marginell.

Om vårdnadshavare som tidigare vårdat barnet hemma återgår eller inträder på arbetsmarknaden kan även behovet av ersättning i form av tillfällig föräldrapenning komma att öka något. Även här bedöms effekterna som små.

5.2.3 Effekter för domstolarna, statliga myndigheter samt arbetslöshetskassorna

De föreslagna författningsändringarna är av sådan beskaffenhet att de inte bedöms medföra några ökade kostnader för de allmänna förvaltningsdomstolarna. För Försäkringskassan bedöms administrationskostnaderna minska som en följd av förslaget. Behovet av att ge information till kommunerna, utfärdande av intyg om uttagen föräldrapenning och för att ge och inhämta information i ärenden om t.ex. bostadsbidrag bidrar till kostnadsminskningen. Den administration som är förknippad med samordning av så kallade familjeförmåner för migrerande arbetstagare inom EU minskar också, se närmare nedan. De samlade administrativa effekterna på Försäkringskassan förväntas vara små med hänsyn till antalet ärenden med vårdnadsbidrag inte har varit betydande.

Administrationen för arbetslöshetskassorna kan komma att minska något när behovet av informationsöverföring och bedömning av exempelvis överhoppningsbar tid minskar.

5.2.4 EU-rättsliga aspekter och administration av familjeförmåner

För att främja fri rörlighet av personer finns EU-gemensamma regler om rätten till och samordning av ländernas olika sociala förmåner. Vårdnadsbidrag som enskilda kommuner kan tillhandahålla bedömdes vid införandet 2008 utgöra en familjeförmån i den mening som avsågs i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen. Sedan införandet av det kommunala vårdnadsbidraget har förordning nr 1408/71 ersatts av förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen. Samordningen med andra medlemsländers förmåner kan bli aktuell när arbetstagare rör sig över gränserna. När möjligheten att bevilja vårdnadsbidrag upphör innebär det därför att behovet av samordning mellan medlemsländerna minskar vilket i sin tur innebär att administrationen för sådan samordning minskar på kommunerna och för Försäkringskassan.

6 Författningskommentar

6.1 Förslaget till lag om upphävande av lagen (2008:307) om kommunalt vårdnadsbidrag

Lagen om kommunalt vårdnadsbidrag upphör att gälla vid utgången av januari 2016. Övergångsbestämmelsen innebär att den upphävda lagen fortfarande gäller för ärenden om vårdnadsbidrag som har anhängiggjorts hos en kommun före den 1 februari 2016 och som till någon del avser vårdnadsbidrag före detta datum. Detta gäller naturligtvis också för vårdnadsbidrag som har beviljats före den 1 februari 2016 för viss tid eller tills vidare och som sträcker sig över detta datum. Om en framställning om vårdnadsbidrag har getts in till kommunen före den 1 februari 2016 men kommunen av någon anledning inte har hunnit fatta beslut om bidrag, ska kommunen kunna bevilja och betala ut vårdnadsbidrag även för tid efter det att lagen upphävts. En förutsättning för att kommunen ska få fatta ett sådant beslut är givetvis att alla villkor som anges i den upphävda lagen ska vara uppfyllda såväl för tiden före som efter den 1 februari 2016.

Överväganden finns i avsnitt 4.1 och 4.3.

6.2 Förslaget till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

12 kap.

38 §

Eftersom det kommunala vårdnadsbidraget avskaffas ska tredje stycket i paragrafen tas bort.

Överväganden finns i avsnitt 4.2.

26 kap.

23 §

Eftersom det kommunala vårdnadsbidraget avskaffas ska denna paragraf upphöra att gälla.

Överväganden finns i avsnitt 4.2.

97 kap.

13 §

Eftersom det kommunala vårdnadsbidraget avskaffas ska bestämmelsen om vårdnadsbidrag i punkten 5 i första stycket utmönstras. Nuvarande punkten 6 om etableringsersättning flyttas till en ny punkt 5.

Överväganden finns i avsnitt 4.2.

102 kap.**15 §**

Eftersom det kommunala vårdnadsbidraget avskaffas ändras paragrafen på så sätt att hänvisningen till bestämmelserna i 97 kap. 13 § första stycket anpassas till ändringen som gjorts där. Se kommentaren till den paragrafen.

Överväganden finns i avsnitt 4.2.

114 kap.**8 §**

Eftersom det kommunala vårdnadsbidraget avskaffas ska punkten 5 i paragrafen tas bort.

Överväganden finns i avsnitt 4.2.

23 §

Eftersom det kommunala vårdnadsbidraget avskaffas ska denna paragraf upphöra att gälla.

Överväganden finns i avsnitt 4.2.

Övergångsbestämmelsen

I punkten 2 anges att äldre föreskrifter fortfarande gäller när kommunalt vårdnadsbidrag har lämnats enligt den upphävda lagen om kommunalt vårdnadsbidrag.

Överväganden finns i avsnitt 4.3.

6.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (1982:80) om anställningsskydd

11 §

Ändringen är en följd av att lagen (2008:307) om kommunalt vårdnadsbidrag upphävs.

Överväganden finns i avsnitt 4.2.

Övergångsbestämmelsen

I punkten 2 anges att äldre föreskrifter fortfarande gäller när uppsägning sker under tid då kommunalt vårdnadsbidrag lämnas enligt den upphävda lagen om kommunalt vårdnadsbidrag.

Överväganden finns i avsnitt 4.3.

6.4 Förslaget till lag om ändring i föräldradighetslagen (1995:584)

3, 9 och 13 §§

Ändringarna är en följd av att lagen (2008:307) om kommunalt vårdnadsbidrag upphävs.

Överväganden finns i avsnitt 4.2.

Övergångsbestämmelsen

I punkten 2 anges att äldre föreskrifter fortfarande gäller när kommunalt vårdnadsbidrag lämnas enligt den upphävda lagen om kommunalt vårdnadsbidrag.

Överväganden finns i avsnitt 4.3.

6.5 Förslaget till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

16 §

Ändringen är en följd av att lagen (2008:307) om kommunalt vårdnadsbidrag upphävs.

Överväganden finns i avsnitt 4.2.

Övergångsbestämmelsen

I punkten 2 anges att äldre föreskrifter fortfarande gäller för bestämmande av ramtid för en sökande som före den 1 februari 2016 har påbörjat ledighet på grund av vård av barn. Bestämmelsen innebär att ledighet med vård av barn som inte har fyllt tre år är överhoppningsbar tid om en sökande har påbörjat sådan ledighet före lagens ikraftträdande och han eller hon omedelbart före ledigheten förvärvat arbetat i sådan omfattning som motsvarar minst ett arbetsvillkor.

Överväganden finns i avsnitt 4.3.

6.6 Förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

11 kap.

32 §

Ändringen är en följd av att lagen (2008:307) om kommunalt vårdnadsbidrag upphävs.

Överväganden finns i avsnitt 4.2.

Övergångsbestämmelsen

I punkten 2 anges att äldre föreskrifter fortfarande gäller när kommunalt vårdnadsbidrag har lämnats enligt den upphävda lagen om kommunalt vårdnadsbidrag.

Överväganden finns i avsnitt 4.3.

Sammanfattning av promemorian Det kommunala vårdnadsbidraget avskaffas (Ds 2015:19)

Prop. 2014/15:147
Bilaga 1

Promemorian innehåller förslag om att upphäva lagen (2008:307) om kommunalt vårdnadsbidrag. Ett upphävande av lagen medför att följdändringar måste göras i socialförsäkringsbalken, lagen (1982:80) om anställningsskydd, föräldraledighetslagen (1995:584), lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring, samt inkomstskattelagen (1999:1229).

Förslaget innebär att lagen om kommunalt vårdnadsbidrag ska upphöra att gälla vid utgången av december 2015. Äldre föreskrifter föreslås fortsätta att gälla i fråga om ärenden om kommunalt vårdnadsbidrag som har anhängiggjorts hos en kommun före den 1 januari 2016, och som till någon del avser vårdnadsbidrag för tid före upphävandet.

Förteckning över remissinstanser avseende Ds 2015:19

Riksdagens Ombudsmän (JO), Kammarrätten i Stockholm, Förvaltningsrätten i Växjö, Arbetsdomstolen, Riksrevisionen, Skatteverket, Migrationsverket, Försäkringskassan, Socialstyrelsen, Myndigheten för internationella adoptionsfrågor (MIA), Barnombudsmannen, Inspektionen för Socialförsäkringen (ISF), Pensionsmyndigheten, Arbetsförmedlingen, Arbetsgivarverket, Diskrimineringsombudsmannen (DO), Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF), Statskontoret, Stockholms universitet, Institutet för social forskning, Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU), Alingsås kommun, Båstads kommun, Halmstads kommun, Helsingborgs kommun, Härnösands kommun, Högsby kommun, Jönköpings kommun, Knivsta kommun, Kungsbacka kommun, Kungälv kommun, Kävlinge kommun, Leksands kommun, Markaryds kommun, Sollentuna kommun, Storumans kommun, Säffle kommun, Sävsjö kommun, Trosa kommun, Uddevalla kommun, Upplands Väsby kommun, Uppvidinge kommun, Varbergs kommun, Vellinge kommun, Värmdö kommun, Värnamo kommun, Västerviks kommun, Årjängs kommun, Ödeshögs kommun, Örebro kommun, Örkelljunga kommun, Övertorneå kommun, Adoptionscentrum, Arbetslöshetskassornas samorganisation, Barnen framför allt, Barnens rätt i samhället (BRIS), Företagarna, Landsorganisationen i Sverige (LO), Mans och familjejour, Män för jämställdhet, Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas och transpersoners rättigheter (RFSL), Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige (ROKS), Riksorganisationen för valfrihet, jämställdhet och föräldraskap (HARO), Rädda Barnen, Svenskt Näringsliv, Sveriges akademikers centralorganisation (Saco), Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), Sveriges Kvinnolobby, Sveriges Makalösa Föräldrar, Tjänstemännens Centralorganisation (TCO) och Unizon.

Inkomna yttranden utöver remisslistan

Solna kommun och Östra Göinge kommun.

Socialdepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 10 september 2015

Närvarande: Statsministern S Löfven, ordförande, och statsråden
Å Romson, M Wallström, Y Johansson, M Johansson, I Baylan,
K Persson, P Hultqvist, H Hellmark Knutsson, I Lövin, Å Regnér,
M Andersson, A Ygeman, A Johansson, P Bolund, M Kaplan,
A Bah Kuhnke, A Strandhäll, A Shekarabi, G Fridolin, A Hadzialic

Föredragande: statsrådet Annika Strandhäll

Regeringen beslutar proposition Det kommunala vårdnadsbidraget
avskaffas